

eID – limity súčasného stavu

slovensko.digital, 21.1.2016

Elektronická identifikačná karta (ďalej eID), tak ako je jej využitie deklarované v strategických materiáloch, má byť jednotným prvkom zabezpečujúcim fyzickým osobám prístup k elektronickým službám verejnej správy. Preto považujeme plné a efektívne nasadenie eID za jeden z kľúčových faktorov podmieňujúcich úspech eGovernmentu v SR (ďalej eGov).

V súčasnom stave realizácie eID a súvisiacich komponentov však vidíme viaceré systémové nedostatky, ktoré podstatne limitujú napĺňanie vyššie uvedených cieľov – v tejto súvislosti vnímame uvažované zavedenie elektronického preukazu poistenca (ďalej ePP), ako duplicitnej identifikačnej karty, za významnú prípadovú štúdiu.

V tomto dokumente aktuálne známe nedostatky stručnou formou sumarizujeme ako podklad pre začatie diskusie s MV SR a MF SR o ich riešení.

eID pre všetkých

Pre viaceré skupiny používateľov služieb verejnej správy zatiaľ nie je vôbec alebo dostatočne vyriešená dostupnosť eID. Špecificky ide o nasledovné skupiny používateľov:

- občania SR mladší ako 15 rokov – nevydáva sa im občiansky preukaz (ďalej OP)
- občania SR starší ako 60 rokov – majú vydaný OP s trvalou platnosťou, t.j. "nikdy" nie sú zatiaľ nútení aktualizovať si ho na eID
- občania SR bez trvalého pobytu v SR – nevydáva sa im OP
- cudzinci, ktorí využívajú služby eGov – napr. konatelia firiem, zdravotní poistenci

Zároveň je potrebné vytvoriť program podpory používania eID, v rámci ktorého budú cielene naplánované aktivity vzdelávania používateľov, riešenia ich problémov a získania spätnej väzby – ideálne v rámci komplexného programu podpory používateľov pri využívaní služieb eGov.

Plná funkčnosť

Z funkčného hľadiska je podľa publikovaných informácií plne aktivovaných cca. 5% vydaných eID, čo prakticky znemožňuje rýchle zavedenie služieb eGov závislých na využití plne aktivovaných funkcií eID. V tejto oblasti považujeme za podstatné:

- stanoviť riešenie a zabezpečiť, aby celú funkčnosť eID potrebnú prístup k službám eGov mali aktivovanú všetci (alebo aspoň podstatná väčšina) používateľov

- dodefinovať, ktoré funkčné prvky predstavujú plnú funkčnosť eID tak, aby boli pokryté potreby všetkých eGov služieb – napr. v prípade ePP je vyžadovaná podpora šifrovanej komunikácie sprostredkovanou PKI (tzv. šifrovací certifikát)

V súčasnosti je možné funkčné prvky eID aktivovať iba v obmedzenom okruhu miest (najmä jednotné pracoviská OD PZ SR). Je možné tento okruh rozšíriť napr. o IOM, pracoviská matričných úradov, klientské centrá a čo bráni aj čisto softvérovému riešeniu (pomocou eID klienta)?

Identifikátory v ZEP

V súčasnosti je v certifikáte pre ZEP v rámci eID povinne uvádzané rodné číslo a trvalé bydlisko osoby. V tejto oblasti vnímame potrebu nasledovných zmien:

- podľa aktuálnych predpisov NBÚ SR je uvádzanie trvalého bydliska v kvalifikovanom certifikáte dobrovoľne voliteľné – navrhujeme úplne túto položku vypustiť
- uvádzanie rodného čísla bude podľa predpisov účinných od 1.7.2016 (nariadenie EIDAS) dobrovoľné a aj podľa zákona č.122/2013 môže byť použité "iba ak je to nevyhnutné" – navrhujeme úplne túto položku vypustiť

Na identifikáciu držiteľa certifikátu považujeme za vhodné použiť číslo občianskeho preukazu, od 1.7.2016 (nariadenie EIDAS) je však taktiež potrebné zabezpečiť aby si držiteľ eID mohol dobrovoľne zvoliť jeho uvádzanie.

Komerčné využitie

Pre maximálne využitie potenciálu eID a podporu jeho plošného používania v SR považujeme, v súlade so stratégiami pre eGov, za dôležité umožniť jej využitie pre účely mimo služieb verejnej správy. V tejto súvislosti je potrebné vykonať najmä nasledovné kroky:

- publikovať jasné pravidlá pre použitie eID v komerčných aplikáciách a postup zriadenia prístupu k týmto službám – za podstatné považujeme zavedenie iba minimálnych bariér na prístup, napr. použitím konceptu OpenAPI
- doplniť funkciu detekcie prítomnosti karty – prístupnú v kontexte používateľovho PC bez obmedzení
- doplniť funkciu identifikácie karty (bez poskytnutia osobných údajov) – umožniť aj offline použitie, bez zadania PIN kódov používateľom

eID klient

V oblasti vytvárania a prevádzky špecializovanej aplikácie umožňujúcej využitie eID v rámci PC používateľa (tzv. eID klient) považujeme za potrebné riešiť nasledovné témy:

- stanoviť dlhodobý plán podpory SW prostredí pre eID klienta, verejne ho komunikovať a plniť – táto požiadavka je dôležitá aj vo svetle problémov podpory Win10 a predtým Mac, Linux

- zvýšiť používateľskú prívetivosť a robustnosť procesu single-sign-on založeného na eID – súčasné riešenie prepojenia IAM ÚPVS s eID AS a eID klientom je "krehké", pri probléme dôjde k prerušeniu postupu práce používateľa (chybová hláška na celú obrazovku)
- zabezpečiť dostupnosť zdrojového kódu pre eID klienta a jeho ďalší vývoj realizovať otvoreným spôsobom (OpenSource) – tento prístup je použitý vo viacerých krajinách uvádzaných pre SR ako vzorové v implementácii eID, napr. [Belgicko](#), [Estónsko](#) a podstatným spôsobom môže pomôcť riešiť problémy podpory SW prostredí a integráciu do riešení tretích strán, v rámci verejnej správy aj mimo nej

Súvisiace témy

S témou eID súvisia viaceré ďalšie, ktoré nie sú priamo závislé na technickej realizácii eID, avšak podstatným spôsobom ovplyvňujú jeho využiteľnosť. Aktuálne chceme dať do pozornosti nasledovné témy:

- systematické riešenie otázky, či zamestnancom v pracovnom alebo obdobnom pomere môže byť uložená povinnosť použitia eID pri plnení pracovných povinností, špecificky zamestnancom vo verejnej alebo štátnej službe
- potreba efektívneho riešenia pre oblasť zákonného zástupcu fyzickej osoby – vid'. aj vo väzbe na problematiku ePP